

Wymagania edukacyjne z języka polskiego – klasa 6

w oparciu o podstawę programową 2024r.

1. Literatura i kultura (Lektury obowiązkowe i teksty kultury)

Ocena dopuszczające (konieczne)

Uczeń:

- **Opowiada treść i ustala chronologię wydarzeń** w lekturach obowiązkowych (*Hobbit*, *Felix*, *Net i Nika...*, *Rutka*) oraz w przypowieściach (o talentach, o miłosiernym Samarytaninie), bajkach Krasickiego i micie o Prometeuszu.
- **Wskazuje podstawowe elementy świata przedstawionego**, narratora (pierwszo- lub trzecioosobowego), podmiot liryczny oraz adresata w czytanych tekstach (np. wiersz *Wieczór* A. Kamieńskiej).
- **Opisuje obraz** na poziomie dosłownym (wskazuje postacie, miejsce, barwy).

Ocena dostateczna (podstawowe)

Uczeń potrafi to, co na ocenę dopuszczającą, oraz:

- **Określa tematykę i główną myśl** omawianych fragmentów lektur, artykułów prasowych (np. o e-higienie i fonoholizmie) oraz komiksów.
- **Charakteryzuje głównych bohaterów** (np. Bilba Bagginsa, Felixa, Neta i Nikę, Rutkę).
- **Rozróżnia elementy realistyczne od fantastycznych** w powieści science-fiction lub fantas.
- **Omawia kompozycję obrazu**.
- **Wskazuje środki stylistyczne** (epitety, uosobienia w bajkach, onomatopeje w opisie koncertu Wojskiego).

Ocena dobra (rozszerzające)

Uczeń potrafi to, co na ocenę dostateczną, oraz:

- **Omawia i określa problematykę** lektur (np. motyw uchodźcy, wyobcowania, relacji z technologią czy traktowania zwierząt).
- **Wyjaśnia znaczenie dosłowne i przenośne** tekstów, wskazuje i omawia morał w bajkach Krasickiego oraz metaforyczne przesłanie przypowieści biblijnych.
- **Porównuje doświadczenia bohaterów** literackich z własnymi, nazywa wrażenia po przeczytaniu dzieła i wskazuje kluczowe dla postaci wartości.

Ocena bardzo dobra (dopełniające)

Uczeń potrafi to, co na ocenę dobrą, oraz:

- **Formułuje własny sąd** o zachowaniu bohaterów lektur, zdarzeniach.
- **Interpretuje** utwory liryczne (w tym puenty wierszy).
- **Odróżnia fakty od opinii** w artykułach i tekstach nieliterackich.
- **Interpretuje znaczenie niedosłownych motywów** (np. metaforyczne wypowiedzi, funkcja tła, rola rzeźby lub konkretnych barw na obrazie).

Ocena celująca (wykraczające)

Uczeń potrafi to, co na ocenę bardzo dobrą, oraz:

- **Podjmuje rzeczową dyskusję** wokół problemów z lektur (sztuczna inteligencja z *Felixa...*, tolerancja religijna, wykluczenie osób z niepełnosprawnościami, postrzeganie ludzi starszych).
- **Wykorzystuje bogate konteksty** (np. historyczny przy omawianiu *Rutki*, biblijny przy analizie motywów stworzenia świata).

- **Dokonuje komparatystyki** – porównać książkę *Hobbit* z adaptacją filmową P. Jacksona oraz zestawia dzieła malarskie z korespondującymi tekstami literackimi.

2. Kształcenie językowe (w tym ortografia i interpunkcja)

Ocena dopuszczające (konieczne)

Uczeń:

- **Rozpoznaje i wskazuje** odmienne i nieodmienne części mowy w tekstach oraz dzieli głoski na samogłoski i spółgłoski.
- **Definiuje terminy:** bezokolicznik, czasownik przechodni/nieprzechodni, strona czynna/bierna, stereotyp, zaimki.
- **Zna zasady ortograficzne i interpunkcyjne:** pisownia *ó/u*, *rz/ż*, *ch/h*, końcówek *-dztwo/-ctwo*, przecinka w zdaniu pojedynczym oraz funkcji dwukropka, średnika i nawiasu.

Ocena dostateczna (podstawowe)

Uczeń potrafi to, co na ocenę dopuszczającą oraz:

- **Wymienia kategorie gramatyczne** części mowy oraz wskazuje zdania, w których rzeczownik nie jest wykonawcą czynności.
- **Przekształca czasowniki** ze strony czynnej na bierną i odwrotnie.
- **Rozpoznaje** zdania złożone współrzędnie i podrzędnie.
- **Wyszukuje w zdaniu związki wyrazowe** (główny, poboczne).
- **Zaznacza** w tekście miejsca na myślnik w dialogu lub dwukropek.

Ocena dobra (rozszerzające)

Uczeń potrafi to, co na ocenę dostateczną oraz:

- **Rozpoznać formę gramatyczną** części mowy w tekście,
- **Tworzyć przysłówki** od przymiotników oraz czasowniki dokonane od niedokonanych.
- **Budować zdania złożone współrzędnie.**
- **Odróżniać** spółgłoski miękkie/twarde, dźwięczne/bezdźwięczne, ustne/nosowe.
- **Uzasadniać pisownię trudnych wyrazów** (w tym partykuły *nie* z różnymi częściami mowy) za pomocą reguł lub form pokrewnych.

Ocena bardzo dobra (dopełniające)

Uczeń potrafi to, co na ocenę dobrą, oraz:

- **Poprawnie stosuje w dłuższych wypowiedziach** trudne formy czasowników (w tym bezokoliczniki), dłuższą i krótszą formę zaimków oraz stronę bierną.
- **Sporządza wykresy zdań** złożonych współrzędnie.
- **Przekształca** zdania pojedyncze nierozwinięte w rozwinięte.
- **Świadomie stosuje reguły interpunkcyjne** (przecinek, średnik, nawias) oraz zasady pisowni wielką i małą literą we własnych tekstach.

Ocena celująca (wykraczające)

Uczeń potrafi to, co na ocenę bardzo dobrą, oraz:

- **Formuluje i rozwiązuje problemy badawcze** z zakresu nauki o języku (np. przyczyny powstawania danych form zapisu, etymologia wyrazów obcych).

- **Świadomie operuje odmianą oficjalną i nieoficjalną** języka stosownie do sytuacji komunikacyjnej i bezbłędnie stosuje zasady polskiej ortofonii (akcent paroksytoniczny, intonacja).

3. Tworzenie wypowiedzi

Ocena dopuszczające (konieczne)

Uczeń:

- **Formułuje proste, kilkudzaniowe odpowiedzi** na pytania do lektury.
- **Odnajduje** hasła w słownikach (poprawnej polszczyzny, terminów literackich).
- **Wskazuje teoretyczne różnice** między charakterystyką a opisem postaci oraz opisem przeżyć wewnętrznych.
- **Wymienia elementy składowe** struktury listu oficjalnego oraz dialogu.

Ocena dostateczna (podstawowe)

Uczeń potrafi to, co na ocenę dopuszczającą, oraz:

- **Tworzy uporządkowany plan wydarzeń**, szczegółowy plan charakterystyki bohatera oraz plan opisu przeżyć wewnętrznych.
- **Formułuje argumenty** potwierdzające lub zaprzeczające danej tezie i przekształca zwykłą informację w poprawny list oficjalny.
- **Wzbogaca własny tekst** o elementy urozmaicające akcję i sprawnie posługuje się słownikami w procesie pisania

Ocena dobra (rozszerzające)

Uczeń potrafi to, co na ocenę dostateczną, oraz:

- **Samodzielnie redaguje pełną, spójną i poprawną charakterystykę** wybranego bohatera (np. Bilba Bagginsa lub Felixa) z zachowaniem akapitów.
- **Pisze opowiadanie twórcze** na podstawie znanej baśni, legendy lub mitu oraz redaguje poprawny, rozwinięty opis przeżyć wewnętrznych.
- **Tworzy oficjalny list** oraz wypowiedź argumentacyjną, poprawnie rozróżniając argumenty rzeczowe i emocjonalne.

Ocena bardzo dobra (dopełniające)

Uczeń potrafi to, co na ocenę dobrą, oraz:

- **Samodzielnie redaguje pełną, spójną i poprawną charakterystykę** wybranego bohatera (np. Bilba Bagginsa lub Stasia Felixa) z zachowaniem akapitów.
- **Pisze opowiadanie twórcze** na podstawie znanej baśni, legendy lub mitu.
- **Redaguje** poprawny, rozwinięty opis przeżyć wewnętrznych.
- **Tworzy oficjalny list** oraz wypowiedź argumentacyjną, poprawnie rozróżniając argumenty logiczne, rzeczowe i emocjonalne.

Ocena celująca (wykraczające)

Uczeń potrafi to, co na ocenę bardzo dobrą, oraz:

- **Tworzy oryginalne formy literackie wykraczające poza schemat:** pisze własną bajkę z morałem lub rozwinięte opowiadanie w konwencji science-fiction.
- **Samodzielnie przygotowuje autorskie prezentacje** i referaty wymagające syntezy wiedzy (np. prezentacja o wybranej krainie z *Hobbita*... w nawiązaniu do tekstu lektury, jak i jej ekranizacji lub o motywach biblijnych w kulturze).